לפרשת יתרו – תשע"ז

שלושה שותפין באדם

הרב עזריאל אריאל

שני לוחות אבנים נתן הקב"ה למשה בהר סיני: הלוח האחד - למצוות שבין אדם למקום, ובכל אחת מהן נאמר "ה' אלוקיך", והשני - למצוות שבין אדם לחבירו, ובהן לא נזכר שם ה' (כלי יקר). אך מצוה אחת יוצאת לכאורה מכלל זה: כיבוד אב ואם. במבט ראשון דומה כי היא אחת המצוות שבין אדם לחבירו, אך מבט עמוק יותר מראה כי אכן נטועה מצוה זו עמוק עמוק בין המצוות שבין אדם לבוראו.

שני נימוקים הם למצוות כיבוד אב ואם. הראשון והמפורסם מביניהם - הכרת הטובה למי שהדידו והדירו שינה מעיניהם על מנת להאכיל ולהבריא, לגדל ולפרנס, ללמד ולחנך אותך. לפי טעם זה, אין חובת כיבוד הורים כלפי אב ואם שלא זכו לגדל את ילדם במו ידיהם; אך יש חובה כזאת כלפי הורים מאמצים .

אך חז"ל, כאשר הם משווים את כבוד ההורים ומוראם לכבודו של הקב"ה (קידושין ל' ע"ב), נותנים לכך טעם אחר: לפי "ששלושתן שותפין בו... שלושה שותפין הם באדם: הקב"ה ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה, מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני". לא רק הכרת טובה על טירחה ומאמץ יש כאן, אלא דבר הרבה יותר עמוק, שהוא מחייב לכבד גם הורים שלא עלה בידם לגדל את ילדם כראוי (ומבלי לגרוע מחובת הכרת הטובה כלפי הורים מאמצים). את עצם החיים קיבל כל אדם מהוריו הטבעיים. אלמלא הם, לא היה בא לעולם כלל ועיקר. הם שנתנו לו את החיים. אך חיים אלו שנתנו לו, לא לבדם נתנו לו. אמנם בידיהם נמסרה יצירת הגוף, אך לא יכלו לעשות דבר מבלעדי השותף השלישי שנתן את הנשמה .

ולא זו בלבד. גם חיי הגוף שנתנו ההורים לילדם, לא משלהם נתנו לו. הם עצמם קיבלו אותם מהוריהם ומהורי הוריהם - עד אדם הראשון, ועד יוצר האדם... ההורים הם החוליה המקשרת את האדם למקור חייו. על כן, הדרך המובילה את האדם מישראל להידבק במקור החיים היא להידבק בשליחיו הנאמנים, הלא הם הוריו. על כן דווקא מצוה זו היא המזכה את האדם באריכות חיים .לחץ כאן להכנסת טקסט לחץ כאן להכנסת טקסט לחץ כאן להכנסת טקסט לחץ כאן להכנסת טקסט לחץ כאן להכנסת טקסט לחץ כאן להכנסת טקסט